Інститут Економічних Досліджень та Політичних Консультацій

Місячний Економічний Моніторинг України

№2 (136), лютий 2012 року

Резюме

Тема місяця: **Карткові платежі**

Політика: Захід подає Україні сигнали про можливу міжнародну ізоляцію.

Реальний сектор: Реальний ВВП зріс на 5,2% у 2011 році завдяки зростанню реального приватного кінцевого споживання.

Галузеві новини: Холдинг ДТЕК стає основним власником енергорозподільчих та енергогенеруючих компаній.

Зовнішній сектор: Дефіцит поточного рахунку збільшився до 5,6% від ВВП.

Фіскальна політика: Дефіцит Державного бюджету у 2011 році був меншим за плановий рівень через обмежене фінансування.

Соціальна політика: Пенсійний фонд продовжив отримувати позики від Казначейства на фінансування пенсій.

Ринок праці: Заробітна плата зросла на 17,6% у 2011 році.

Монетарна політика: Зростання ІСЦ сповільнилось до 3,7% дпр у січні 2011 році.

Фінансові ринки: Низька ліквідність банків не дозволила Міністерству фінансів розмістити плановий обсяг ОВДП.

Тема місяця: Карткові платежі

ДО БЕЗГОТІВКОВОГО МАЙБУТНЬОГО

Автор: Кравчук Віталій

Розвиток ринку платіжних карток в Україні, як і в інших країнах, визначається конкуренцією з іншими формами роздрібних платежів, а також інвестиціями в інфраструктуру. Платіжні картки – це основний роздрібний безготівковий платіжний засіб в Україні, а використання прямих банківських переказів, електронних грошей і терміналів самообслуговування є відносно нечастим. Однак, всупереч досвіду розвинутих країн, готівка досі залишається основним інструментом проведення роздрібних операцій і основним конкурентом платіжних карт.

Частка готівки у вузькій грошовій масі в Україні становить 62%. Це значно вище, ніж у Єврозоні (17%) та країнах Центральної і Східної Європи (17-40%), а також перевищує рівень використання готівки в Казахстані і Білорусі. Це відображає відносно низьку роль безготівкових платежів в Україні. Більш того, це співвідношення не включає десятки мільярдів доларів США, які також використовуються в тіньовій економіці України.

Одна з причин високої частки використання готівки в Україні - висока частка тіньової економіки, у якій більшість операцій проводиться готівкою без відповідного обліку. Крім того, практика неофіційної виплати заробітної плати широко поширена і проводиться готівкою. Роздрібні магазини також віддають перевагу використанню готівки, що спрощує ухилення від сплати податків. Тим не менш, на ринку платіжних карт в Україні за останнє десятиліття спостерігалось швидке зростання, хоча і з низької бази. В кінці 2001 року менше 10% дорослого населення України мало доступ до платіжних карт, тоді як у 2009 і 2010 роках кількість власників карток перевищила кількість дорослого населення. Отже, більшість українців має принаймні одну платіжну картку, тоді як деякі з них мають кілька карток,

випущених різними банками. У 2011 році кількість власників карток дещо знизилась, оскільки строк дії карток, що були видані до кризи, минув. В цілому, за 2001-2011 роки, кількість комерційних банків, які є учасниками системи платіжних карток, більш ніж подвоїлась, а кількість держателів карток зросла більш ніж десятикратно до 35 млн в кінці 2011 року.

В результаті інфраструктура платіжних карт також швидко розвивалась. Українська мережа банкоматів є подібною за щільністю до мережі деяких країн ЄС: в Україні є 723 банкомати на мільйон осіб порівняно із 800-870 банкоматів на мільйон осіб у Франції, Італії, Росії та Швейцарії. У 2002-2007 роки кількість активних платіжних карт зросла в 12 разів, що еквівалентно середньорічному темпу зростання на 50% за шість років. До 2009 року кількість випущених активних платіжних карт знизилась на 28% порівняно із кінцем 2007 року після кризи в банківському секторі. Через кризу багато банків скасували або скоротили кредитні ліміти по платіжних картах, а також зменшили маркетингові зусилля. Споживчий попит також скоротився, банки обмежили видачу платіжних карток, а споживачі перестали використовувати деякі з карток. У 2011 році кількість активних карток зросла знову, оскільки банки відновили маркетинг банківських карток.

Водночас можлива віддача від розвитку інфраструктури (розрахована як ступінь використання інфраструктури населенням) залишається низькою в Україні. Зокрема, аналіз даних показує величезну різницю між деякими розвиненими країнами, де кількість карткових платежів становить 100-200 на рік на одну особу (Австралія, Канада, США, Великобританія, Данія, Швеція, Франція, Фінляндія, Нідерланди, Бельгія, Корея і Португалія), і рядом східноєвропейських країн, включаючи Україну, де кількість карткових операцій на одну особу не перевищує 10 на рік. Разом з тим, в Україні власники карток переважно знімають готівку.

У 2002-2008 роки власники платіжних карток почали знімати її набагато більше. Це відбулося за рахунок розвитку ринкової інфраструктури і різкого збільшення номінальних доходів. Кількість карток збільшилась у вісім разів, а номінальний наявний доход населення зріс в 4,5 рази. Відповідно, зняття готівки зросло у 18 разів. Частота зняття готівки з картки не зазнала суттєвих змін.

Разом з тим, кількість та обсяг безготівкових платежів зростали аналогічно до операцій по зняттю готівки. Однак безготівкові платежі характеризувались порівняно меншим середнім обсягом платежу. У 2009-2011 роках баланс зміщується в сторону безготівкових платежів, оскільки обсяг зняття готівки скоротився у 2009 році і збільшувався повільніше, ніж обсяг безготівкових платежів у 2010 і 2011 роках. Кількість безготівкових платежів у 2011 році була більш ніж втричі більшою, ніж у 2008 році. В результаті, частка безготівкових платежів за кількістю досягла 24,5% від всіх карткових операцій у 2011 році та за обсягом збільшилась до 8,0%. У 2012 році частка безготівкових операцій, швидше за все, зростатиме швидкими темпами.

В цілому, ми можемо зробити висновок, що український ринок платіжних карт швидко розвивався протягом останніх десяти років завдяки збільшенню попиту та значним інвестиціям в платіжну інфраструктуру. Хоча ринок відчув кризу, він відновився у 2011 році. Зараз відбувається швидке збільшення кількості безготівкових транзакцій, що через кілька років можуть обігнати кількість операцій з використанням банкоматів. Це вказує на значні зрушення в поведінці споживачів і може зробити українську економіку прозорішою. Однак дорожча готівка залишається основним платіжним інструментом, і може залишитись такою, якщо регулювання або інші перешкоди обмежать розвиток карткових платежів.

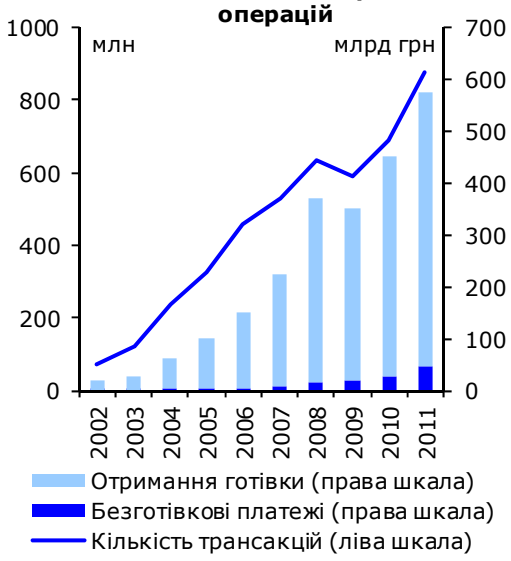
* *Стаття базується на звіті «Ринок карткових платежів України: Міжнародний досвід та національне регулювання», що буде представлений на круглому столі 16 лютого 2012 року.*

Кількість карткодержателей та банків, що пропонують картки

Джерело: НБУ

Кількість та обсяг карткових операцій

Джерело: НБУ

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Захід подає Україні сигнали про можливу міжнародну ізоляцію

В кінці січня в Давосі відбулась щорічна зустріч Всесвітнього економічного форуму. Під час Форуму лідери країн ЄС холодно зустріли Президента України Віктора Януковича у зв'язку з їх занепокоєнням щодо проблем з демократичним розвитком у країні. Віктор Янукович мав лише кілька зустрічей на вищому рівні поза рамками Форуму, зокрема з президентом ЄБРР Томасом Міровим і президентом Польщі Броніславом Комаровським. Крім того, Віктор Янукович взяв участь у дискусії з екс-президентом Польщі Олександром Кваснєвським, якою було відкрито 8-ий український ланч "Можливості для майбутнього". Тим не менше, загальний контекст проведених зустрічей лише підкреслює помітне охолодження у ставленні Заходу до української політичної еліти.

26 січня Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалила резолюцію "Функціонування демократичних інститутів в Україні", в якій закликала владу зняти звинувачення проти колишніх членів уряду в Україні. У документі також наголошується на необхідності проведення Конституційної реформи і подальших змін виборчого законодавства України. Крім того, ПАРЄ не відкидає можливість Моніторингового комітету запропонувати введення санкцій проти України залежно від подальшого розвитку подій у країні. Відповідно до заяви Міністерства закордонних справ України резолюція ПАРЄ сприятиме зміцненню демократії, і Україна виконає свої зобов'язання перед Радою Європи "в осяжній перспективі".

Реальний сектор: Реальний ВВП зріс на 5,2%

ВВП. За попередньою оцінкою Держстату зростання реального ВВП сповільнилось до 4,6% дпр в четвертому кварталі з 6,6% дпр кварталом раніше. В цілому, реальний ВВП зріс на 5,2% у 2011 році. Реальне приватне кінцеве споживання, ймовірно, було основною рушійною силою економічного зростання протягом всього року.

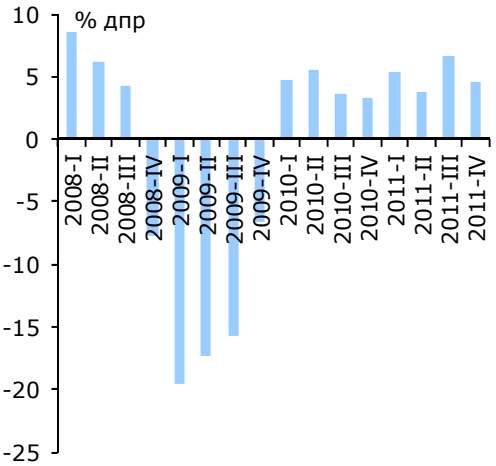
Секторальні тенденції. Реальне промислове виробництво скоротилось на 0,5% дпр в грудні 2011 року. Виробництво знизилось через менший випуск в переробній промисловості на 1,1% дпр, а також падіння на 5,3% дпр у виробництві та розподіленні електроенергії. Більшість секторів переробної промисловості, окрім машинобудування, показали падіння, ймовірно, через низький зовнішній попит, який погіршився в кінці 2011 року.

В цілому, промислове виробництво зросло на 7,3% у 2011 році. Експортно-орієнтовані сектори продемонстрували швидше відновлення. Зокрема випуск машинобудування зріс в середньому на 16,9% через вищі обсяги виробництва всіх видів продукції, включаючи вагони. Хімічна промисловість збільшила випуск на 14,4%, насамперед, через вищий попит на добрива. Оскільки зовнішній попит на метал залишався нестабільним та слабким протягом року металургія збільшила випуск лише на 8,5%. Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення продовжив скорочуватись, насамперед, через нижчий випуск продуктів нафтоперероблення. Зокрема, значну частку бензину, що споживався в Україні, було імпортовано без оподаткування, тоді як вітчизняні нафтопереробні заводи й надалі характеризуються низькою продуктивністю та недостатнім контролем якості.

Сповільнення промисловості призвело до подальшого зниження темпів зростання вантажообороту до 5,7% у 2011 році. Зростання обсягів будівництва сповільнилось до 11,1%, незважаючи на досить теплу погоду, що може бути пов'язано із значними фінансовими обмеженнями. Водночас приріст роздрібної торгівлі збільшився до 14,7%, що частково може пояснюватись збільшенням доходу, а також відкладеним споживанням.

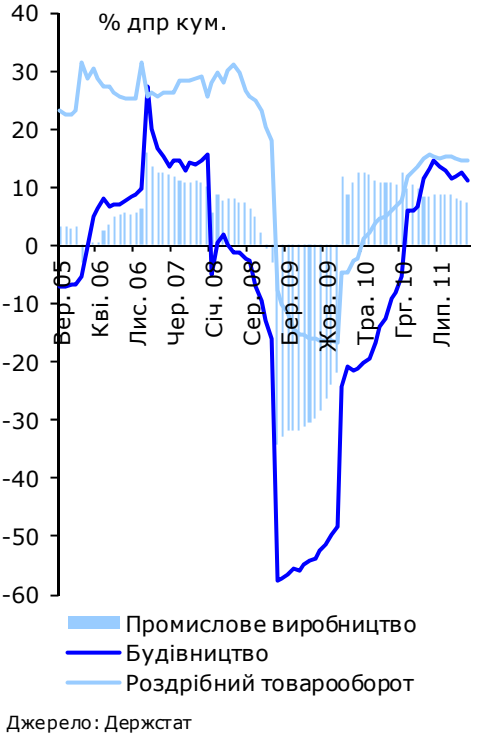
Населення: 45,6 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 28%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 19%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Динаміка реального ВВП

Джерело: Держстат

Тенденції реального сектору

Джерело: Держстат

Випуск у сільському господарстві зріс на 17,5% у 2011 році через рекордний врожай більшості рослинних культур. Так, рослинництво зросло на 28,2%, тоді як зростання в тваринництві залишилось помірним (2,5%). Врожай зернових зріс на 44,3%, що підтримає експорт зернових в цьому маркетинговому році. Водночас збільшення врожаю цукрових буряків може сприяти більшому виробництва цукру, що може сприяти зниженню цін на нього. В цілому, харчова промисловість може виграти від гарних результатів розвитку сільського господарства через ймовірне зниження цін на фактори виробництва.

Галузеві новини: Приватизація в енергетичному секторі продовжилась

Енергетика. Міністерство економічного розвитку та торгівлі вирішило відкласти впровадження стандартів якості палива *Євро 4* та *Євро 5* до липня 2012 року. Наразі три з шести нафтопереробників, Одеський, Кременчуцький та Лисичанський НПЗ, заявили про свою готовність виробляти паливо, яке відповідає новим стандартам. Водночас іншім трьом НПЗ для переходу на ці стандарти все ще необхідна значна модернізація обладнання і технологій. Швидке впровадження нових стандартів сприятиме збільшенню виробництва високоякісного палива і, таким чином, підвищить конкурентоспроможність української нафтопереробки. Тому, подальше зволікання із впровадженням цього кроку буде заважати розвитку цього ринкового сегменту.

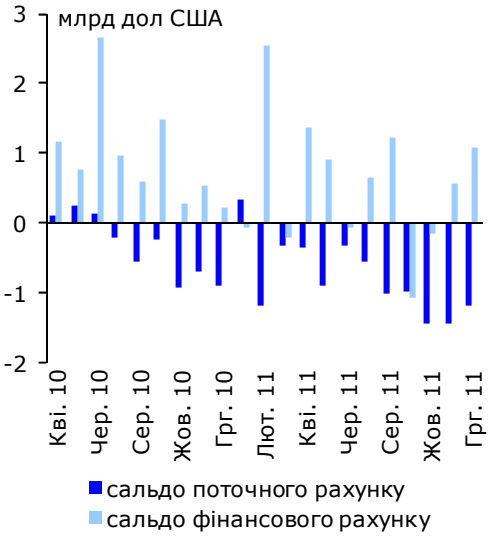
Сільське господарство. Законодавчі зміни, які набули чинності на початку 2012 року, створили труднощі для аграрних трейдерів при експорті зернових та іншої сільськогосподарської продукції. Згідно із законодавчими змінами у січні при обласних адміністраціях було створено дозвільні центри. Вони діють за принципом єдиного вікна, яке, як очікувалось, мало спростити регуляторну процедуру видачі ліцензій. Однак ці центри мають недостатньо ресурсів, щоб своєчасно обробляти необхідну документацію, що вже створило затримки з експортом продукції. Ці проблеми вкотре підтвердили, що гарне впровадження запланованих заходів є надзвичайно важливим при проведенні реформ.

Приватизація. У січні Фонд державного майна України (ФДМУ) підписав угоду купівлі-продажу 45,1% акцій Західенерго з холдингом ДТЕК за запропоновану ним ціну 1,93 млрд грн, оскільки за результатами незалежної оцінки вартість об'єкта була встановлена на нижчому рівні (1,898 млрд грн). Пакет акцій (40,1%) в іншій енергорозподільчій компанії Донецькобленерго також було продано ДТЕК за 467,4 млн грн за результатами аукціону з двома учасниками. В результаті надходження від приватизації у січні склали 20% річного плану. Компанія ДТЕК вже є власником трьох компаній з нової хвилі приватизації енергосектору. Четверта – Днепроенерго (25% акцій) стане власністю ДТЕК після процедури незалежного оцінювання, ймовірно, за запропоновану на аукціоні ціну – 1,2 млрд грн (із 100 тис. грн ціновим преміумом). Отже, ДТЕК стане власником більшості енергорозподільчих компаній в Україні, що може в майбутньому суперечити законодавству ЄС, оскільки ДТЕК є також і основним власником енергогенеруючих компаній.

Президент підписав довгоочікуваний Закон про Фонд державного майна України. Закон має сприяти підвищенню ефективності та прозорості управління державною власністю та приватизації.

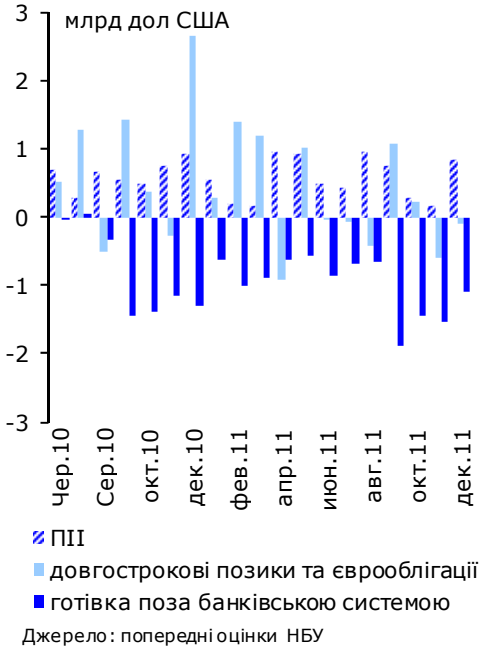
Транспорт. Кабінет Міністрів затвердив перелік середньострокових інфраструктурних проектів у сфері транспорту і розклад їх реалізації. До найбільших проектів належать поліпшення стану доріг на підходах до Києва, будівництво автомобільної дороги Одеса-Рені і електрифікація залізничного напрямку Долинська-Миколаїв-Херсон-Джанкой. Сукупні витрати прогнозуються в розмірі 42,7 млрд грн. З державного бюджету планується витратити лише 6 млрд грн. Водночас більшу частину фінансування повинні будуть надати приватні інвестори (14,2 млрд грн). Однак приватне фінансування видається сумнівним

Платіжний баланс

Джерело: попередні оцінки НБУ

Вибрані показники рахунку фінансових операцій

Джерело: попередні оцінки НБУ

через несприятливий інвестиційний клімат та попередній досвід залучення приватних коштів на фінансування великих інфраструктурних проектів.

Зовнішній сектор: Дефіцит поточного рахунку досяг 9,3 млрд дол. США у 2011 році

У 2011 році дефіцит поточного рахунку збільшився до 9,3 млрд дол. США або 5,6% від ВВП з 3,0 млрд дол. США (2,2% від ВВП) у 2010 році. Дефіцит торгівлі товарами досягнув 13,8 млрд дол. США, оскільки експорт виріс на 33,1%, а імпорт збільшився на 37,5%. Збільшення виплат доходів іноземним інвесторам також сприяло збільшенню дефіциту поточного рахунку.

Експорт товарів склав 69,5 млрд дол. США і був на 2,6% вище, ніж у 2008 році (у доларовому виразі). Однак структура експорту змінилась порівняно з 2008 роком - експорт став більш диверсифікованим. Частка експорту металів знизилась на 10 відсоткових пунктів до 32% від сукупного обсягу експорту, тоді як частки експорту мінеральних продуктів, машин і транспортного устаткування, а також продуктів харчування зросли. Імпорт товарів також був близький до рівня 2008 року. Підвищення цін на газ призвело до зростання імпорту мінеральних продуктів, що досягнув 35,3% від сукупного обсягу імпорту проти 27,3% у 2008 році. Водночас імпорт машин та обладнання залишився на чверть нижче піку в 2008 році.

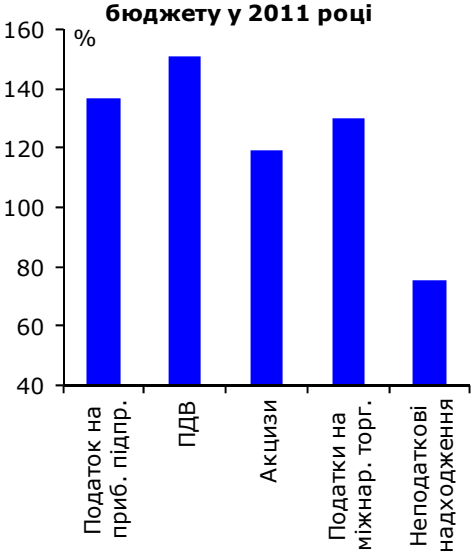
Профіцит рахунку фінансових операцій та операцій з капіталом скоротився до 6,8 млрд дол. США або 4,1% від ВВП. На профіцит фінансового рахунку негативно впливав відтік готівкової іноземної валюти з банків на суму 11,9 млрд дол. США, продовження чистого погашення зовнішнього боргу банками (3,8 млрд дол. США) і зниження чистого залучення капіталу урядом до 0,9 млрд дол. США. Сальдо фінансового рахунку залишилось позитивним, незважаючи на всі ці фактори, за рахунок зростання чистих прямих іноземних інвестицій до 6,6 млрд дол. США і збільшення припливу «іншого капіталу» (ймовірно, пояснюється відмінностями між платежами за експорт та імпорт і поставками товарів, а також реструктуризацію боргу).

Фіскальна політика: Дефіцит зменшився в результаті бюджетних обмежень

Доходи Державного бюджету в 2011 році зросли на 30,8% (до 315 млрд грн) завдяки відновленню економіки та більш жорсткому податковому адмініструванню. Зокрема, надходження від податку на прибуток підприємств збільшились на 37,0% внаслідок поліпшення фінансового стану підприємств, а також в результаті значних переплат податку та податкових перевірок. Доходи від ПДВ збільшилися внаслідок зростання виробництва та імпорту (на 50,7%). Протягом року проблема заборгованості з відшкодування ПДВ залишалася до кінця не розв'язаною, незважаючи на впровадження автоматичного відшкодування ПДВ, яке, однак, не функціонувало в повній мірі. Надходження від рентних платежів та акцизів зросли внаслідок підвищення ставок.

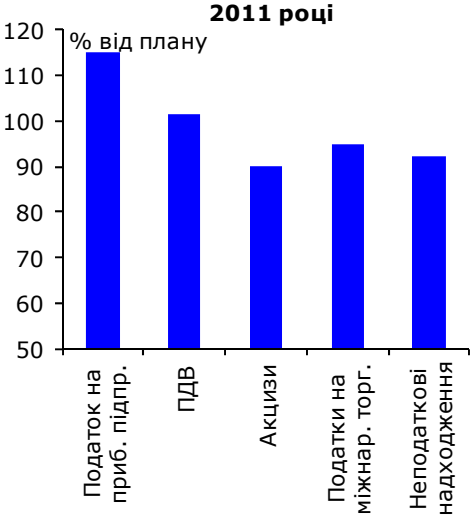
Доходи Державного бюджету у 2011 році було отримано на запланованому рівні. Надходження від основних джерел були вищими, ніж очікувалося, за винятком акцизного збору, податків на міжнародну торгівлю та неподаткових платежів. Водночас видатки Державного бюджету склали лише 93,8% від річного плану. Низький рівень виконання плану видатків пояснюється, в першу чергу, жорсткими бюджетними обмеженнями та значними обсягами погашення боргу. Відбулось традиційне значне недофінансування капітальних видатків (вони склали лише 71,4% від плану) частково через затримки у виділенні бюджетних коштів. Наслідком труднощів із залученням фінансування став нижчий, ніж очікувалося, дефіцит Державного бюджету. Він склав 23,6 млрд грн порівняно із планом дефіциту (зі змінами) на рівні 38,8 млрд грн. Водночас за оцінкою Міністерства фінансів дефіцит сектору державного управління (із врахуванням дефіциту

Зростання доходів Державного бюджету у 2011 році

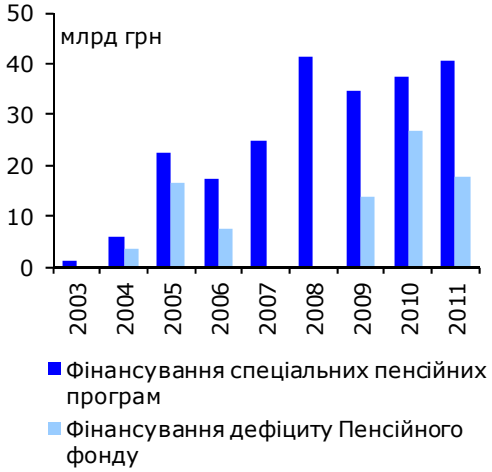
Джерело: звіти Державного казначейства

Доходи Державного бюджету у 2011 році

Джерело: звіти Державного казначейства

Трансферт Державного бюджету

Примітка: без врахування позик Казначейства
Джерело: закони України про Державний бюджет на 2003-2011 роки.

Нафтогазу та Пенсійного фонду, а також рекапіталізації банків) становив близько 5% від ВВП

Соціальна політика: Пенсії знову частково фінансувались за рахунок позик Казначейства

У 2011 році пенсії знову було профінансовано за рахунок пенсійний внесків, трансферту з Державного бюджету на фінансування спеціальних пенсійних програм та дефіциту Фонду, а також позик, наданих Державним казначейством. За даними Пенсійного фонду, надходження до Фонду зросли до 198 млрд грн (15,1% від ВВП). Власні доходи Фонду зросли на 16,6% до 139 млрд грн завдяки збільшенню середньої заробітної плати. Водночас відповідно до звіту Казначейства про виконання бюджету трансферт з Державного бюджету становив 58,3 млрд грн, з яких 17,7 млрд грн було спрямовано на фінансування дефіциту Фонду. Більш того, за даними Міністерства фінансів Фонд отримав позику від Державного казначейства на покриття бюджетних розривів в сукупному обсязі 12,1 млрд грн. Отже, фінансова стійкість Пенсійного фонду залишається під питанням, що робить необхідним наступні кроки в рамках пенсійної реформи.

В січні 2012 року середня пенсія за віком зросла на 8,2% дпр до 1246 грн завдяки поступовому підвищенню мінімальної пенсії.

Ринок праці: Заробітна плата продовжила зростати у 2011 році

У 2011 році середня заробітна плата зросла на 17,6% в номінальному виразі (до 2633 грн) та 8,7% в реальному виразі. Заробітна плата в будівництві стрімко зросла (на 28,3% в номінальному виразі) і нарешті перевищила докризовий рівень завдяки відновленню сектора. Рекордний врожай допоміг сільськогосподарським господарствам збільшити номінальну заробітну плату на 25,9%. Разом з тим, заробітні плати в секторі перевищили лише рівень оплати праці в охороні здоров'я. Промислові підприємства також збільшили заробітну плату більше, ніж в середньому з вищими темпами зростання в експортно-орієнтованих секторах. Отже, заробітна плата у 2011 році зростала через кілька причин. По-перше, продуктивність праці зросла і поліпшились фінансові результати компаній. По-друге, підвищення мінімальної заробітної плати було іншим чинником зростання середньої зарплати. Заробітна плата продовжить зростати у 2012 році через такі ж чинники.

Середня заробітна плата

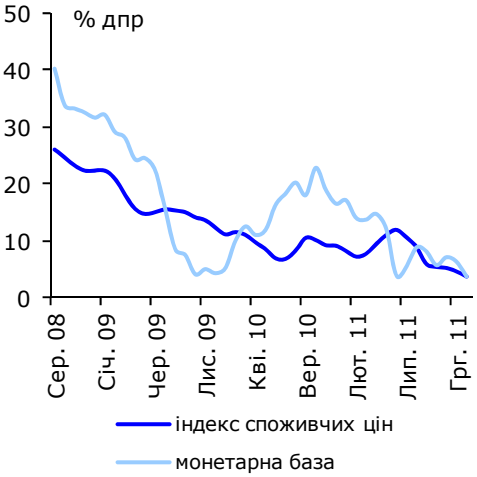
Джерело: Держкомстат

Монетарна політика: Зростання ІСЦ досягло нового мінімуму

У січні зростання ІСЦ сповільнилось до 3,7% дпр з 11,9% дпр в червні 2011 року. За даними Держстату споживчі ціни на продукти харчування виросли в середньому тільки на 0,6% дпр. ІСЦ зріс через підвищення тарифів на комунальні послуги та цін на транспорт.

Ситуація з ліквідністю у банківському секторі поліпшилась в січні. Залишки на коррахунках банків в НБУ залишались більше 20 млрд грн протягом більшої частини місяця, а ставки міжбанківського кредитування знизились в середньому до 5,2% річних. Водночас ставки по депозитах продовжили зростати, що відображає занепокоєння щодо стану ліквідності в банківському секторі. Залишки на коррахунках скоротились до 19,3 млрд грн в кінці січня, оскільки НБУ проводив інтервенції для підтримки національної валюти, а уряд збільшив кошти на Єдиному казначейському рахунку з традиційно низького рівня на початку року.

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

Джерело: Держстат, НБУ

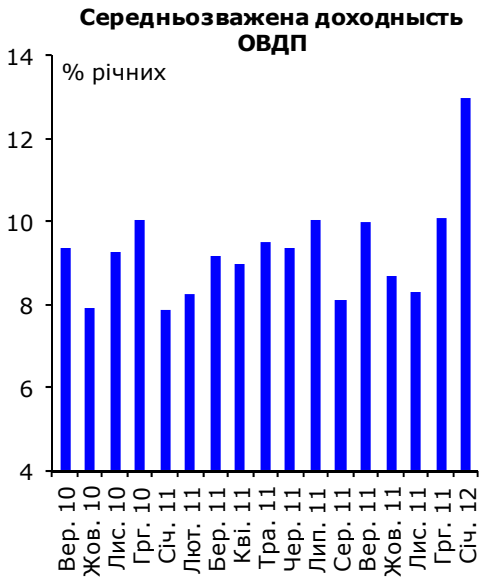
Фінансові ринки: За індексом «Біг Мак» українська гривня недооцінена

Обмінний курс. За опублікованим в журналі Economist індексом «Біг Мак», українська валюта недооцінена на 50%, що вказує на один з найнижчих рівнів цін в досліджених країн. Цей Індекс показує приблизну оцінку купівельної спроможності валюти і не

враховує відмінності рівня добробуту населення в різних країнах. Однак це дозволяє стверджувати, що поточний обмінний курс не заважає зовнішній конкурентоспроможності ефективних українських підприємств.

Державний борг. У другій половині січня, Міністерство фінансів було змушено підвищити доходність ОВДП з огляду на низький попит. Зокрема, середньозважена доходність зросла в середньому з 10,1% річних в грудні 2011 року до 13,1% річних у січні 2012 року. Разом з тим, низька ліквідність банківського сектора не дозволила Міністерству фінансів залучити необхідний обсяг фінансування. Зокрема, урядові вдалося розмістити номіновані у гривні внутрішні державні облігації на сукупну суму лише 486 млн грн. Близько 96% від загального обсягу розміщення склали облігації зі строком погашення до 6 місяців. Також, у зв'язку із низькою ліквідністю банківського сектора випуск облігацій, номінованих в доларах США, зменшився до 144 млн дол. США із середньозваженою доходністю 9,2%. Найбільший попит мали річні облігації.

Отже, уряд продовжив практику короткострокових запозичень, що підвищує ризики у фіскальній сфері в найближчому майбутньому. Більш того, у січні нерезиденти й надалі зменшували кількість ОВДП у своєму портфелі, які, в основному, були придбані банками. З огляду на це, для Уряду було б доцільним продовжити бюджетну консолідацію та відновити співпрацю з МВФ.

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		IIIкв10	IVкв10	Iкв11	IIкв11	Бер.	Квіт.	Тра.	Чер.	Лип.	Сер.	Вер.	Жов.	Лис.	Грд.	Січ.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-1,3	-1,0	5,3	3,2	5,3	4,0	3,5	3,2	9,1	10,5	13,7	16,6	16,5	17,5	...
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	10,8	11,0	9,7	8,7	9,7	8,5	8,5	8,7	8,7	8,9	8,6	8,2	7,8	7,3	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-12,6	-5,4	6,8	14,5	6,8	11,6	13,2	14,5	13,6	13,0	11,4	11,7	12,5	11,1	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	5,1	7,6	13,5	15,2	13,5	14,9	15,5	15,2	15,0	15,2	15,2	14,9	14,5	14,7	...
Середня заробітна плата	грн.	2332	2407	2389	2605	2531	2533	2573	2708	2749	2694	2737	2729	2727	2633	...
ІСЦ	% дпр	10,5	9,1	7,7	11,9	7,7	9,4	11,0	11,9	10,6	8,9	5,9	5,4	5,2	4,6	3,7
ІВЦ	% дпр	19,2	18,7	20,3	20,0	20,3	20,8	18,8	20,0	20,3	19,9	21,3	16,3	17,3	14,2	11,8
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	28,6	27,7	40,5	42,5	49,2	44,4	43,9	42,5	40,0	39,7	38,0	36,1[e]	34,5[e]	33,1[e]	...
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	28,2	30,1	52,8	50,8	58,5	52,3	52,5	50,8	46,7	46,1	44,1	41,8[e]	39,8[e]	37,5[e]	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-4,8	-8,4	-3,0	-5,5	-3,1	-3,8	-4,6[e]	-5,5	-6,7	-7,8	-9,1	-7,0[e]	-12,5[e]	-13,8[e]	...
Поточний рахунок, на кінець періоду**	млрд. дол. США	-0,5	-2,9	-1,3	-2,9	-1,3	-1,6	-2,5	-2,9	-3,3	-4,5	-5,5	-11,1[e]	-8,7[e]	-9,3[e]	...
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	-0,5	-2,1	-3,8	-4,0	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	...
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	34,7	34,6	36,4	37,6	36,4	38,4	37,9	37,6	37,8	38,2	35,0	34,3	32,4	31,8	31,4
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	18,0	15,8	13,7	3,9	13,7	14,7	12,1	3,9	5,4	8,8	8,1	5,7	7,1	6,3	3,7
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.	% річних	13,0	13,6	13,3	13,5	13,3	13,0	13,4	14,0	13,9	14,9	15,5	18,7	18,9	19,0	...
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	7,90	7,96	7,95	7,98	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	8,00	8,01	8,01	8,02	8,03
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,90	7,93	7,94	7,97	7,94	7,96	7,97	7,97	7,97	7,97	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99
Обмінний курс, середній	євро	10,18	10,79	10,85	11,48	11,10	11,49	11,48	11,47	11,38	11,42	11,03	10,91	10,84	10,54	10,30

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат),
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)
[e] оцінка НБУ

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011P
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	914,7	1095	1314,0
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,4	138,0	164,9
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,1	-15,1	4,2	5,2
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,6
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-5,9	-4,3*
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,5	36,0
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,3	22,8
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету
P - попередні дані

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		IV 08	I 09	II 09	III 09	IV 09	I 10	II 10	III 10	IV 10	I 11	II 11	III 11	IV 11
ВВП	млрд. грн.	244,1	189,0	214,1	250,3	259,9	219,4	260,2	304,7	310,3	263,6	316,5	388,0	346,0
Реальний ВВП	% дпр	-7,8	-19,6	-17,3	-15,7	-6,7	4,8	5,5	3,6	3,3	5,3	3,8	6,6	4,6
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	4,7	-14,5	-14,5	-14,3	-16,2	1,2	7,8	9,4	9,0	12,7	14,1	15,7	...
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	7,4	0,2	-1,6	-4,3	-3,7	4,1	-1,9	3,7	5,0	0,1	-0,4	-11,3	...
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	-23,1	-58,0	-55,9	-53,2	-33,7	-7,5	-1,2	12,6	10,6	4,5	8,6	15,2	...
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	-13,2	-22,2	-34,1	-30,9	6,9	-0,2	10,8	2,6	4,9	19,0	4,9	-3,4	...
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	-11,8	-37,4	-52,3	-47,6	-11,1	-7,8	16,7	20,2	14,3	39,3	24,2	13,6	...
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	19,2	-1,1	3,4	2,2	-11,6	4,9	0,1	-3,3	0,3	5,8	1,1	16,5	...
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	-27,0	-33,7	-26,1	-25,6	6,5	14,4	16,1	12,5	15,0	12,9	8,7	11,9	...
Будівництво (реальна)*	% дпр	-39,5	-54,2	-42,7	-43,6	-32,8	-12,4	-8,7	7,4	1,3	7,8	21,7	10,5	...
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	-6,2	-15,6	-15,7	-22,0	-16,4	1,1	-1,6	1,7	0,3	9,7	1,6	7,1	...
Транспорт (реальна)*	% дпр	-0,3	-13,4	-9,2	-5,7	-0,4	5,5	6,8	5,2	3,0	4,4	5,8	7,2	...
Платіжний баланс														
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-3,7	-0,6	-0,2	-0,1	-0,9	0,0	0,5	-1,0	-2,5	-1,3	-1,6	-2,7	-4,0[e]
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-9,4	-2,6	-0,6	-0,2	-2,7	-0,1	1,6	-2,5	-6,4	-3,8	-4,1	-5,6	-9,2[e]
Баланс товарів	млн. дол. США	-3562	-882	-622	-1396	-1407	-1236	-697	-2870	-3585	-2880	-2320	-4	-4,5[e]
Баланс послуг	млн. дол. США	15	116	432	1256	550	930	1115	1536	823	855	1047	1488	815[e]
Поточні трансферти	млн. дол. США	723	632	667	640	722	608	728	797	842	1034	866	979	978[e]
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	1058	883	1279	1210	1282	923	1196	1470	2170	882	2284	2100	1275
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	-967	-350	-351	-2286	1428	-307	804	2532	1288	1163	1841	-841	...
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	31,5	25,4	27,3	28,2	26,5	25,1	29,5	34,7	34,6	36,4	37,6	35,0	31.8
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	6,49	8,09	7,76	7,99	8,06	8,00	7,91	7,90	7,96	7,95	7,98	7,99	8,01
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	6,21	7,70	7,66	7,82	7,99	7,99	7,91	7,90	7,93	7,94	7,97	7,97	7,98
Бюджет														
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	31,6	35.9	30,6	25,5	36,0	30,6	30,0	23,0	32,0	32,0	29,5	28,1	32,2
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,9	5.3	5,3	4,4	4,7	4,9	4,8	4,3	4,8	4,9	4,7	4,0	4,9
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	6,3	4.0	3,3	3,7	3,6	4,3	3,0	3,4	4,2	4,4	4,5	3,5	4,6
Податок на додану вартість	% від ВВП	7,8	12.1	8,3	6,4	11,0	9,7	9,7	8,4	9,8	7,4	12,6	9,2	10,1
Акцизні збори	% від ВВП	1,4	2.0	2,3	2,5	2,6	2,4	2,9	2,5	2,5	2,1	3,0	2,6	2,6
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	41,2	35.4	36,6	29,6	34,5	32,7	38,2	30,0	37,2	32,1	32,6	25,6	37,4
Поточні видатки	% від ВВП	33,8	34.5	34,9	27,0	31,4	32,1	36,9	26,3	32,5	30,8	30,2	22,8	31,6
Капітальні видатки	% від ВВП	7,4	0.9	1,7	2,6	3,1	0,6	1,4	3,7	4,7	1,2	2,3	2,8	5,8
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-10,3	0.0	-6,2	-4,5	1,1	-2,0	-7,9	-7,4	-5,6	-0,3	-3,3	3,7	5,8
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,0	0.0	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,4	3,1	0,0	0,1
Ринок праці														
Середня зарплата (реальна)	% дпр	0,5	-11,7	-8,6	-10,7	-5,7	3,3	8,7	12,3	11,4	11,1	5,5	7,7	10,8
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	2,7	-10,8	-6,9	-8,6	-7,6	3,7	11,8	11,0	14,7	8,7	3,4	10,3	...
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	7,5	9,5	9,1	8,6	8,8	9,0	8,5	8,1	8,1	8,7	8,2	7,8	...
Банківський сектор														
Грошовий агрегат М0	% дпр	39,3	33,9	22,8	11,5	1,5	5,4	9,9	17,4	16,5	15,7	11,5	8,6	6,3
Грошовий агрегат М2	% дпр	31,0	12,0	5,3	-1,4	-5,4	6,9	13,2	21,6	23,1	25,5	22,0	16,0	14,4
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	7,5	-10,9	-16,1	-25,4	-8,5	7,1	20,1	38,6	41,4	43,3	26,0	16,7	12,3
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	66,3	31,8	33,0	39,2	4,7	22,8	21,5	17,7	16,9	19,7	21,0	15,7	13,4
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	40,4	27,6	27,8	25,2	16,9	13,6	8,3	6,0	11,2	16,0	18,5	21,1	21,0
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	103,6	70,8	48,7	32,4	-15,2	-13,7	-10,5	-13,2	-8,3	-2,1	0,9	-2,3	-4,2
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	73,3	50,8	37,3	29,9	-3,8	-3,9	-2,8	0,6	-0,5	5,0	6,3	5,3	2,9
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	69,8	69,9	68,2	67,3	68,1	68,5	68,9	67,5	66,3	67,2	66,6	64,4	62,9
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	21,6	26,2	19,1	17,5	19,8	17,3	15,0	13,0	15,0	13,1	13,5	14,1	18,4
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	11,9	9,6	9,6	10,0	10,1	10,9	11,1	10,3	10,1	10,2	9,8	8,8	8,4

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості
[e] -за попередніми даними НБУ

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.